

ЖИВА ДЕЛЬТА ДУНАЮ

Природа та ревайлдинг у регіоні

Брошура для учнів та учениць 3-4 класів

**Жива дельта Дунаю / Інформаційна брошура для учнів і учениць 3-4 класів /
К. О. Куракіна — 12 с.**

У цих матеріалах, до яких входять брошура для вчителів і брошура для учнів і учениць 3-4 класу, йдеться про багатство природи Придунав'я та важливість її збереження. Пояснюється, як функціонує природа та чому всі види важливі. Розкривається поняття ревайлдингу — сучасного підходу до відновлення природи, який передбачає відновлення природних процесів та систем, повернення видів, які колись мешкали у регіоні, а також залучення місцевих громад та побудову економіки на основі природи. Цікаві теоретичні блоки та різнопланові практичні завдання залучають дітей до глибокого дослідження теми. Матеріал викладений в ігровій формі з урахуванням вікових особливостей цільової групи. Брошури доповнюють одна одну та можуть використовуватися вчителями 3-4 класів, а також керівниками гуртків молодих натуралістів для позакласних занять.

Текст: Катерина Куракіна (ГО «Rewilding Ukraine»)

Під редакцією: н.с. Т.І. Балацька (Дунайський біосферний заповідник НАН України)

Літературний редактор: Мирослава Косар

Дизайн та малюнки: Оксана Сотникова

Фотографії: Іоана Петренку, Катерина Куракіна, Максим Яковлев, Александру Іфрім

Брошуру розроблено для проведення інформаційної кампанії «Жива дельта Дунаю» в Україні, Румунії та Республіці Молдова в межах міжнародного проекту «Відновлення водно-болотних угідь і степів регіону дельти Дунаю».

Проект реалізується міжнародною природоохоронною організацією Rewilding Europe, а також місцевими партнерами: в Україні основними є Rewilding Ukraine, Дунайський біосферний заповідник, у Румунії — Rewilding Romania, Біосферний заповідник дельти Дунаю, в Молдові — НУО Verde e Moldova. Проект фінансується програмою «Наземні та морські ландшафти під загрозою».

Більше інформації розміщено на сайті <https://rewilding-danube-delta.com/>

Вчителі можуть використовувати або відтворювати будь-яку частину цієї брошури для проведення позакласних занять.

ВСТУП

Привіт, друже!
Запрошуємо тебе у захопливу подорож природою Придунав'я! Тут на тебе чекають нові друзі та веселі ігри, загадки та відкриття, а ще — багато цікавого про світ навколо тебе! Ти ознайомишся з дикими мешканцями краю та навчишся охороняти природу. Ба більше, ти

навіть зможеш розробити ідеї для власного бізнесу на основі природи. Якщо тобі сподобається, ти зможеш продовжити знайомитися з природою твого краю та знаходити друзів у Клубі Ревайлдерів Дельти Дунаю, про який тобі розповість більше твій вчитель. Тож рушай за новими пригодами!

Клуб Ревайлдерів
Дельти Дунаю

МОДУЛЬ 1:

ЯК ПРАЦЮЄ ПРИРОДА?

Жила-була собі природа. Вона була гарною і веселою, адже річки і ліси, луки і моря, тварини і рослини були здоровими. Усі разом вони утворюють природу. Коли якась її частина хворіла, природа почувалася погано, їй було дуже важко.

ГРА-РУХАНКА

Спробуймо зрозуміти, як складно природі, коли якісь її частини пошкоджені. Для цього ми маємо трохи порухатись.

1 Станьте всі в одному кінці класу так, аби перед вами був вільний простір. По черзі спробуйте пройти в інший кінець класу звичайним чином. Легко, чи не так?

2 А тепер уявімо, що щось у організмі природи пошкодилося. Нехай це буде ліва нога (на мові природи, наприклад, це річка). Тож тепер спробуйте по черзі пройти в інший кінець класу, не використовуючи ліву ногу. Вже важче?

3 А якщо пошкоджений інший елемент, скажімо, очі (у природі — це птахи). Повільно, щоб не зашкодити собі й іншим, спробуйте по черзі пройти в інший кінець класу зі заплющеними очима. Ще складніше, чи не так? Ось і природі важко, якщо будь-яка її частина пошкоджена.

Якщо є час та бажання, можна розділитися на команди, змагаючись, чия команда швидше фінішує

Коли природа була здоровою, вона щедро ділилася з людиною всім, що мала. Природа допомагала людині будувати домівки і створювати різні речі, захищала людину від негоди та створювала гарну погоду, надавала їжу, ліки та багато іншого.

ГРА-ГОЛОВОЛОМКА

Д	С	П	О	Г	О	Д	А
Е	П	П	К	Л	С	П	Т
Р	О	Р	И	Б	А	К	К
Е	В	Т	В	Р	Л	Р	А
В	І	М	О	У	І	А	Н
И	Т	Ф	Д	Н	К	С	И
Н	Р	О	А	Х	И	А	Н
А	Я	Я	Г	О	Д	И	А

Аби дізнатися, що саме дає нам здорова природа, відшукай у сітці головоломки заховані слова. Кожна буква використовується лише один раз. Слова можуть ламатися. Не можна читати слова по діагоналі.

На жаль, людині завжди всього мало. Вона забирала у природи занадто багато: вирубувала ліси, осушувала ріки, знищувала тварин і рослини, обплутала всю землю дорогами, каналами, парканами. Унаслідок цього природа захворіла й засумувала. Все ж вона дає тобі підказку, як їй можна допомогти.

ГРА-РОЗГАДАЙКА

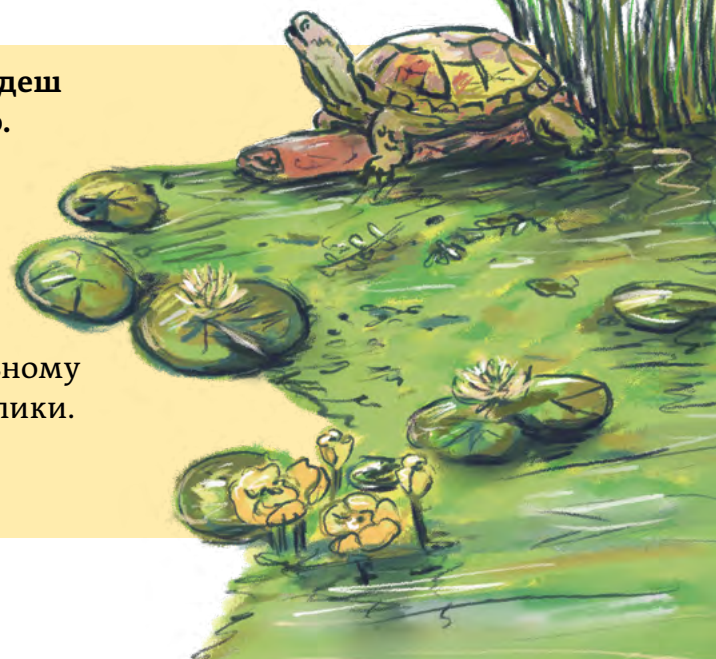
Щоб зрозуміти підказку природи, досліди та розгадай тваринний шифр.
Так ти дізнаєшся, як називається новий спосіб, яким можна вилікувати природу і який стає все більш популярним у світі.

Природа дякує тобі! Сподіваюся, ти надалі будеш допомагати природі бути здоровою і веселою.

ДОПОМОЖИ ПРИРОДІ

- Не кривди тварин і рослин.
- Прибирай за собою сміття в природі.
- Підгодовуй пташок взимку.
- Посади і доглядай квіточки у своєму чи шкільному саду, на які зможуть прилітати бджоли та метелики.
- Розповідай іншим, що саме ти дізнався нині на занятті.

ТВАРИНИ І РОСЛИНИ ДЕЛЬТИ ДУНАЮ

Привіт, друже! Я водяний буйвіл. Колись давно я мешкав у дельті Дунаю. Нині я знову повернувся завдяки зусиллям з ревайлдингу. Мені так подобається тут! Поряд зі мною живуть дуже багато різних тварин, птахів та комах. Я люблю ласувати різними рослинами, що ростуть навкруги. Допоможи пригадати, як вони називаються!

ГРА-РУХАНКА

Зіграймо в гру «Земля. Повітря. Вода». Тобі знадобиться невеликий м'ячик чи щось схоже на нього. Нехай весь клас утворить велике коло.

1 Оберіть одного ведучого, який стане в центрі кола. Він кидає м'ячик будь-кому з дітей, промовляючи одне слово на власний розсуд: земля, повітря чи вода.

2 Той, хто ловить м'ячик, повинен назвати тварину чи рослину, що живе відповідно на землі, у повітрі чи у воді твого регіону.

3 Якщо він не зміг правильно відповісти, тоді він стає ведучим і виходить

до центру кола.

4 Якщо відповідь була правильною, м'яч повертається до ведучого, який кидає його наступному гравцю у колі у довільному порядку, знову промовляючи «земля», «повітря» чи «вода».

Гра продовжується, поки не перелічите багато різних тварин та рослин та вам не стане важко знаходити правильні відповіді.

Дякую тобі, що допоміг пригадати назви рослин і тварин регіону. Колись і нас було багато в цьому регіоні, потім зовсім не стало, як і багатьох інших великих тварин. Нині екологи допомагають нам повернутися сюди. Уявімо, як гарно буде в природі, якщо в ній знову оселяться різні великі тварини.

ТВОРЧА ГРА

Об'єднайтеся у групи з 4–6 дітей. Обговоріть у групі, як саме ви хотіли б, аби виглядала природа вашого краю?

Яких тварин ви хочете бачити в природі? Віддавайте перевагу тваринам, які справді могли б жити в регіоні. Жирафа чи гіпопотам нехай проживають на тих територіях, які є для них батьківщиною. Після обговорення візьміть великий аркуш паперу та разом намалюйте природу, яку ви щойно уявили.

Продемонструйте малюнок усьому класу.

Поки ми грали, мої рідні встигли далеко відійти і я загубився! Допоможи мені пройти крізь різні випробування та знайти своє стадо.

НАСТІЛЬНА ГРА

Для цієї гри тобі знадобляться гральний кубик та фішки, якими можуть бути будь-які невеликі речі, на кшталт гумки, гудзика чи підстругачки.

Обери до своєї групи ще 3–5 однокласників чи однокласниць і починайте гру.

1 По черзі кидайте кубик та переміщуйте свої фішки на стільки кроків уперед, скільки крапок випало на кубик.

2 Виконуйте умови, вказані на деяких ігрових полях.

Виграє той, хто першим дістанеться фінішу та знайде стадо буйволів.

Перегорни сторінку, щоб почати гру.

«ШЛЯХ»

9

10

КИДАЙ ШЕ

Маленький буйвіл проклав собі стежку через кущі. Буйволи проріджують кущі і виїдають надмірну рослинність, що дає іншим рослинам шанс на життя та зменшує ймовірність пожеж.

8

7

6

ПРОПУСК

Маленький буйвіл з'їв отруйну рослину, ви пропускаєте хід.

5

КИДАЙ ШЕ

Спекотно, але маленький буйвіл охолонув в калюжі і може бігти далі. Кидайте кубик ще раз. Борсаючись у калюжах, буйволи створюють середовище проживання для інших видів.

4

3

2

1

СТАРТ

11

12

13

14

15

16

17

18

19

28

26

27

25

24

ПРОПУСК

Маленький буйвіл ховався в кущах від людей, ви пропускаєте хід. Не турбуйте диких тварин!

КИДАЙ ШЕ

Маленький буйвіл підкріпився і побіг далі.

КИДАЙ ШЕ

Маленький буйвіл підкріпився і побіг далі. Буйволи їдять різні рослини і переносять їх насіння на інші території.

Маленький буйвіл застряг в болоті, ви пропускаєте хід.

ПРОПУСК

20

БУЙВОЛА»

ФІНІШ

КИДАЙ ЩЕ

Маленький буйвіл підкріпився і побіг далі.

49

50

43

48

ПРОПУСК

Маленький буйвіл застряг в болоті, ви пропускаєте хід. Взагалі, різні ландшафти в природі – це добре!

47

45

44

42

КИДАЙ ЩЕ

Буйволи гарно плавають, маленький буйвіл швидко проплив струмком.

31

41

32

33

40

КИДАЙ ЩЕ

Маленький буйвіл проклав собі стежку через куці.

35

34

ПРОПУСК

Маленький буйвіл з'їв отруйну рослину, ви пропускаєте хід. У природі є й отруйні рослини, але зазвичай дорослі тварини їх не їдять.

22

39

46

КИДАЙ ЩЕ

Спекотно, але маленький буйвіл охолонув в калюжі і може бігти далі, кидайте кубик ще раз. Борсаючись у калюжах буйволи створюють середу мешкання для інших видів.

38

37

36

23

21

|| Я дуже радий, що знайшов своє стадо. Мені страшно залишатися на самоті, адже тільки в своєму стаді я буду в безпеці. Сьогодні ти дізнався багато цікавого про тварин та рослини твого регіону. Тепер перебуваючи у природі, дивись уважно, щоб побачити їх на власні очі. Можливо, колись із твоєю допомогою різноманітні тварини і рослини процвітатимуть у твоєму регіоні.

МОДУЛЬ 3:

ДИКА ПРИРОДА ПРИНОСИТЬ КОРИСТЬ

Що ж, маленький підприємцю та маленька підприємце, спробуй свої сили! Дика природа твого регіону надає тобі багато можливостей, але ти маєш знати і вміти багатьох речей. Перевіримо, чи ти впораєшся і чи тобі вдасться започаткувати власний бізнес на основі природи. Насамперед підприємці мають вміти добре рахувати і логічно мислити. Тож тобі стануть у нагоді твої знання з математики.

ГРА-РОЗГАДАЙКА

Тобі потрібно правильно розкласти на складі продукти, що надала природа, аби вони не зіпсувалися до тієї миті, як їх придбають покупці.

Подивися на табличку, яку наведено нижче. У ній ти будеш малювати продукти у правильному порядку. Обчисли приклади в клітинках, подивися, якому продукту відповідає число-результат, та у кожній клітинці відповідний продукт. Деякі клітинки залишилися порожніми. Намалюйте в них один із трьох продуктів — мед, яблуко чи рибу — так, аби у кожному рядку та кожному стовпчику продукти не повторювалися.

		
Мед — 9,	Яблуко — 5,	Риба — 12
$3 \times 3 =$	$27 - 15 =$	$25 : 5 =$
	$21 - 12 =$	
	$9 + 3 - 7 =$	$4 + 5 =$

Молодець! Ти вмієш рахувати і тебе не зможуть обдурити нечесні покупці.

А тепер ти вирішив стати гідом — показувати туристам цікаві рослини і тварини в природі. Зненацька виникла проблема — до тебе на екскурсію приїхав турист з іншої країни, який зовсім не розуміє твою мову. Все ж він не розгубився і показує жестами, що його цікавить. Що ж робити?

ГРА-РУХАНКА

Аби підготуватися до цієї ситуації, зіграймо у відому гру — «Крокодил». Для початку клас має розділитися на дві команди, А та Б. Визначте, яка команда буде загадувати слово, а яка — показувати його. Учні та учениці команди А тихо, аби не чули інші діти, радяться між собою і обирають одну відому тварину чи рослину регіону.

1 Команда Б обирає «мовчуна» — хто саме у команді буде показувати слово. Хтось із команди А повідомляє «мовчуну» на вушко обране слово. Він чи вона мають показати своїй команді це слово за допомогою рухів та жестів. Не можна нічого говорити або імітувати будь-які звуки.

Якщо команда відгадала слово, вона отримує бал.

2 Після цього команда Б загадує слово «мовчуну» з команди А, який показує його своїм товаришам. Якщо команда не відгадала слово, то вона не отримує бала. «Мовчуни» кожного разу обираються наново.

Учитель стежить, аби правила не порушувалися і нараховує бали. Можна додатково давати команді бали, якщо вона може назвати слово англійською чи іншою іноземною мовою, яку вчить клас.

Чудово! Ти пройшов перевірку на вміння та кмітливість, тож не розгубишся у будь-якій ситуації. Не забувай вчити іноземні мови, адже це може стати тобі у нагоді. Тепер настав час братися до серйозної справи — придумати свій бізнес, який можна було б втілити із використанням можливостей дикої природи. Пропонуй різні ідеї!

ЕКОНОМІЧНА ГРА

Розділіться на декілька команд по 6-8 дітей в кожній. Завдання кожної команди — придумати свій бізнес. Обговоріть між собою в команді, які саме товари чи послуги пропонуватиме ваш бізнес. Можете використати ідеї, що вже озвучувалися на занятті. Можна придумати свої.

АЛЕ Є ДВІ УМОВИ:

- бізнес повинен використовувати матеріали чи можливості, які надає дика природа;
- природа не має страждати унаслідок ведення бізнесу.

1 Придумайте назву для своєї компанії. Подумайте, кого зацікавить ваш товар, тобто хто може бути вашими покупцями. Подумайте, як ви будете його

продавати: знайомим, в інтернеті, на місцевому ринку чи в магазині. Можливо ви маєте свій варіант.

2 Поміркуйте, як саме ви будете рекламувати його, тобто опишіть кілька якостей товару, що мають зацікавити покупців. Наприкінці гри кожна команда розповідає про свої ідеї класу.

Усі свої ідеї можна зобразити на плакаті.

Ти бачиш, як багато можливостей заробити надає природа регіону? Але для цього вона неодмінно має бути дикою та здоровою, адже саме ця природа є унікальною та цікавою для туристів, як і продукти чистого та здорового регіону.

ЗНАЙДИ 10 ВІДМІННОСТЕЙ МІЖ КАРТИНКАМИ

Дякуємо, що пройшов усі пригоди разом з нами!
Залишайся з нами на зв'язку, приєднуйся до Клубу Ревайлдерів Дельти Дунаю
та бережи природу свого рідного краю!